

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ความเป็นจริง				
11. ผู้สอนมีการแจ้งแนวทางการประเมินก่อนเรียนทำกิจกรรม				
12. ผู้สอนมีการติดตามผลหลังจากสิ้นสุดกิจกรรมเป็นระยะ ต่อเนื่อง				

ตอนที่ 3 การประเมินการจัดกิจกรรมสร้างสำนึกเศรษฐกิจพอเพียงผ่านวิชาวิถีไทย

ข้อแนะนำ

- ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องใต้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาวิถีไทยและกลุ่มที่นำเสนอ โดยในแต่ละข้อทำเครื่องหมาย / ได้เพียง 1 ช่อง

รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมสร้าง กระบวนการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	ระดับความคิดเห็น			
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พึง พอใจ
1. การศึกษาดูงานในแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง				
2. การทำโครงการเพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมเศรษฐกิจพอเพียง				
3. การสืบค้นเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงกับภูมิปัญญาท้องถิ่น				
4. การวิเคราะห์เนื้อหา/สารคดีเศรษฐกิจพอเพียง				
5. การแสดงบทบาทสมมติ/สถานการณ์จำลอง				
6. การนำเสนอ/อภิปรายเรื่องราวสถานการณ์เรื่องเศรษฐกิจ พอเพียง				
7. ประโยชน์ที่ได้รับจากการนำเสนอเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง				

ตอนที่ 4 ด้านพฤติกรรมการใช้ค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียงผ่านวิชาวิถีไทย

ข้อแนะนำ

- ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย / ลงในช่องใต้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปฏิบัติแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาวิถีไทยใน 1 ภาคเรียน โดยในแต่ละข้อทำเครื่องหมาย / ได้เพียง 1 ช่อง

พฤติกรรมค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียง	พฤติกรรมการใช้ค่านิยมเศรษฐกิจ พอเพียงที่เรียนวิชาวิถีไทย			
	ไม่เคย ปฏิบัติ	ปฏิบัติ น้อยครั้ง	ปฏิบัติ บาง ครั้ง	ปฏิบัติ บ่อยครั้ง
1. การวางแผนเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน				
2. การพึ่งตนเองในการสืบค้นและสร้างองค์ความรู้				
3. การค้นพบความรู้เพื่อพัฒนางานด้วยตนเอง				

4. การปรับตัวเพื่อทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์				
5. การแลกเปลี่ยนความรู้ด้วยความเป็นกัลยาณมิตร				
6. การยอมรับความสามารถของผู้อื่นด้วยความชื่นชม				
7. การแบ่งหน้าที่การปฏิบัติงานงานกลุ่มอย่างยุติธรรม				
8. การรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย				
9. การพัฒนางานที่ได้รับมอบหมายอย่างมุ่งมั่น				
10. การปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอนที่กำหนดในแผน				

ขอขอบคุณ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เศรษฐกิจแบบพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีแนวพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบพอเพียงอยู่ในพระราชหฤทัยตลอดเวลา ปรากฏชัดเจนในพระราชจริยวัตรของพระองค์เป็นแบบอย่าง อาทิเช่น ทรงใช้สิ่งของส่วนพระองค์โดยไม่มีส่วนเหลือ ทรงเน้นการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพในโครงการส่วนพระองค์ และแนวพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบพอเพียง ปรากฏในพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทในโอกาสต่าง ๆ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2513 เป็นต้นมา โดยทรงใช้คำต่าง ๆ อาทิ มีพอยู่พอกิน พอมีพอกิน พอใช้ อยู่ดีกินดี พอประมาณ พอสมควร พอเพียง และเศรษฐกิจพอเพียง ดังข้อความดังนี้ "...วิชาการนั้นหมายถึงความรู้ในการงานของตน...วิชาอีกอย่างหนึ่งก็คือวิชาที่จะทำให้ผลผลิตของตนเอง เกษตรกรรมก็ตาม ทางอุตสาหกรรมก็ตามให้เกิดเป็นผล ได้แก่ การค้าขายแลกเปลี่ยนสิ่งที่ผลิตได้ ที่ได้ทำขึ้นได้ โดยมากก็ขายเป็นเงิน แต่บางทีก็แลกเปลี่ยนเป็นสิ่งของ เช่นผู้ที่ปลูกพืชพันธุ์ได้มากเหลือกิน ก็นำไปขายและไปแลกข้าว เราก็มีข้าวรับประทานมีพอยู่พอกิน เรื่องนี้ก็ต้องรู้เหมือนกันในการแลกเปลี่ยนสิ่งของและการแลกเปลี่ยนของนั้นก็ต้องให้ได้ประโยชน์ทุกฝ่าย..." (พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่คณะที่ปรึกษาเยาวชนและเยาวชนดีเด่น ซึ่งเดินทางมารับการอบรม ณ ศูนย์ฝึกอบรมเยาวชนวัยจรจัด บ้านบางพูน จังหวัดปทุมธานี วันพฤหัสบดีที่ 7 พฤษภาคม 2513)

ในช่วงปี พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ ประชาชนชาวไทยได้รับความเดือดร้อนในการดำรงชีวิต พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรัสแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้า ถวายชัยมงคลในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ดังนี้

...ที่พุดกลับไปกลับมาในเรื่องการค้าการบริโภค การผลิตและการขายนี้ ก็นี้กว่าท่านทั้งหลายกำลังดูมึนใจในวิกฤตการณ์ ตั้งแต่คนที่มีเงินน้อย จนกระทั่งคนที่มีเงินมาก ล้วนเดือดร้อน แต่ถ้าสามารถที่จะเปลี่ยนไป ทำให้กลับเป็นเศรษฐกิจแบบพอเพียง ไม่ต้องทั้งหมดแม้แต่ครึ่งก็ไม่ต้อง อาจจะสักเศษหนึ่งส่วนสี่ก็จะสามารถอยู่ได้ การแก้ไขอาจจะต้องใช้เวลาไม่ใช่ง่าย ๆ โดยมากคนที่ใจร้อน เพราะเดือดร้อน แต่ถ้าทำตั้งแต่เดี๋ยวนี้ก็สามารถที่จะแก้ไขได้...

จากกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้พระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบพอเพียง เป็นแนวทางให้ประชาชนชาวไทยน้อมรับไปเป็นแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจได้ระดับหนึ่ง

นอกจากนี้ในวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2541 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบพอเพียงอีกว่า ...คำว่า พอเพียง มีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึง การมีพอสำหรับใช้เองเท่านั้น แต่มีความหมายว่า พอมีพอกิน...

...เศรษฐกิจพอเพียงนี้ กว้างขวางกว่า Self sufficiency คือ Self sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง... (พึ่งตนเอง) ที่เขาเรียกว่า ยืนบนขาของตัวเอง (ซึ่งแปลว่าพึ่งตนเอง) หมายความว่า สองขาของเรานี้ยืนบนพื้นให้อยู่ได้ไม่หกล้ม ไม่ต้องไปขอยืมขาของคนอื่นมาใช้สำหรับยืน...

...แต่พอเพียงนี้มีความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่า พอ ก็เพียงพอ เพียงนี้ก็พอ ดังนั้นเอง คนเรารู้พอในความต้องการก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย...

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐชาติ ตลอดจนระดับโลกด้วย ทั้งในการพัฒนาและในการบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน “ทางสายกลาง” โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ จึงประกอบด้วยหลักการ หลักวิชา และหลักธรรมหลายประการ อาทิ

1. เป็นปรัชญาการดำรงอยู่และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ จนถึงระดับโลก
2. เป็นปรัชญาในการพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางจะช่วยพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวทันโลกยุค โลกาภิวัตน์ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กว้างขวาง ทั้งด้าน วัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี
3. ความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อกันมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน
4. จะต้องอาศัยความร่วมมือ ความรอบคอบและความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน

5. จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในด้านคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ

เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนา

แนวพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจแบบพอเพียง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานผ่านพระราชดำรัส และพระบรมราโชวาทในโอกาสต่างๆ ประกอบด้วย แนวคิดสำคัญดังต่อไปนี้

(1) เศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency economy) เป็นเศรษฐกิจที่เน้นความคุ้มค่าในการลงทุน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข โดยไม่ต้องเบียดเบียนผู้อื่น หรือเน้นการบริหารจัดการอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ

(2) เศรษฐกิจพอเพียงมีการพัฒนาเป็นระดับขั้น โดยเริ่มจากเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน แล้วพัฒนาเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า

- เศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน คือ ความพอมีพอกิน

- เศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า คือ การทำให้ส่วนรวมได้รับประโยชน์และพัฒนาชุมชนและสังคมให้เจริญอย่างยั่งยืน

(3) หลักการของเศรษฐกิจพอเพียง คือ “ความพอเพียง” ได้แก่ ให้สามารถดำเนินงานได้ ซึ่งหมายถึง ความพอประมาณและความมีเหตุผล

(4) การดำเนินงานตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงต้องอาศัยความสามัคคี ความร่วมมือ ความซื่อสัตย์ อดทน และความปรารถนาดีต่อกัน

(5) ใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียงเศษ 1 ส่วน 4 ในการดำรงชีวิต เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้และมีความสุข (ไพโรธ เลิศพิริยภมร และคณะ. 2544 : 29-33)

ดังนั้นเศรษฐกิจแบบพอเพียง จึงหมายถึงการมีเศรษฐกิจและความเป็นอยู่แบบ “พอมี พอกิน” โดยพยายามพึ่งตนเอง ช่วยตัวเองให้มากที่สุด เพื่อความสามารถในการอุปโภคและเลี้ยงตนเองได้ โดยเฉพาะควรมีอาหาร และที่อยู่อาศัยให้เพียงพอ เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความอดอยากได้ในระดับหนึ่ง และยังรวมถึงการแลกเปลี่ยนผลผลิตที่เกินความต้องการกับชุมชนใกล้เคียง และซื้อสิ่งของที่ผลิตได้ในท้องถิ่นหรือในประเทศให้มากที่สุด โดยการยึดหลักความประหยัดและความเรียบง่าย หรือเศรษฐกิจแบบพอเพียง ยังหมายถึงเศรษฐกิจที่สามารถอุปโภคตัวเอง (Relative Self-sufficiency) อยู่ได้โดยไม่ต้องเดือดร้อน โดยต้องสร้างพื้นฐานของเศรษฐกิจของตนเองให้ดีเสียก่อน คือตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ไม่ใช่มุ่งหวังแต่จะทุ่มเทสร้างความสำเร็จ ยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่เพียงอย่างเดียว เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความสำเร็จก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นไปตามลำดับต่อไปได้ (สุเมธ ดันดีเวชกุล. 2544 : 284)

เศรษฐกิจแบบพอเพียงเป็นปรัชญาหลักในการดำรงชีวิต ซึ่งมีได้จำกัดเฉพาะเกษตรกรหรือชาวไร่ชาวนา แต่เป็นหลักเศรษฐกิจของทุกคนทุกอาชีพ ทั้งที่อยู่ในเมืองและอยู่ในชนบท จำเป็นต้องยึดหลักการในการพัฒนาหรือประกอบกิจกรรมของตนเองเช่น ผู้เป็นเจ้าของโรงงาน อุตสาหกรรมและบริษัท ในระบบเศรษฐกิจพอเพียงถ้าจะต้องขยายกิจการเมื่องานมีความเจริญขึ้น ควรจะขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป หรือหากจะต้องกู้ยืมเงินก็ควรกระทำด้วยความเหมาะสม ไม่ควรกู้มาลงทุนจนเกินตัว ต้องรู้จักใช้จ่ายไม่ฟุ่มเฟือยเกินตัว

การปฏิบัติตนตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงอันเนื่องมาจากพระราชดำริควรปฏิบัติดังนี้คือ

- (1) ยึดความประหยัด ตัดทอนค่าใช้จ่ายทุกด้าน ลดละความฟุ่มเฟือยในการดำรงชีวิตอย่างจริงจัง
- (2) ยึดถือการประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องสุจริต แม้จะตกอยู่ในภาวะขาดแคลนในการดำรงชีวิตก็ตาม
- (3) เลิกการแก่งแย่งผลประโยชน์และแข่งขันกันในทางการค้าขาย ประกอบอาชีพแบบต่อสู้กันอย่างรุนแรง
- (4) หาทางให้ชีวิตหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก โดยต้องขวนขวายหาความรู้ให้เกิดมีรายได้เพิ่มพูนขึ้นจนถึงขั้นพอเพียง
- (5) ปฏิบัติตนในแนวทางที่ดี ยกเลิกสิ่งชั่วให้หมดสิ้นไป

สรุป

เศรษฐกิจแบบพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่ และการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

สำหรับทฤษฎีใหม่นั้นเป็นแนวพระราชดำริที่เป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจแบบพอเพียง เป็นทฤษฎีที่บูรณาการศาสตร์สาขาต่าง ๆ เข้าด้วยกัน อาทิ การเกษตร การอุตสาหกรรม และเทคโนโลยี การบริหารจัดการ การจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข มั่นคง และยั่งยืน ทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจแบบพอเพียง ชี้ให้เห็นถึงพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาญาณของพระบาทสมเด็จพระ

เจ้าอยู่หัว ตลอดจนพระมหากษัตริย์คุณอันล้นพ้นที่ทรงมีต่อพสกนิกร ทรงชี้แนะให้ชาวไทยเห็นทางสว่าง
ในการดำเนินชีวิต สามารถแก้ปัญหา ช่วยตนเอง ช่วยสังคมและชาติบ้านเมืองให้รอดพ้นจากภาวะวิกฤติได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY